

MEMORANDUM TER GELEGENHEID VAN DE VORMING VAN DE FEDERALE REGERING

Uit de cijfers die door de FOD Justitie gepubliceerd werden blijkt dat van alle burgerlijke zaken die voor een Belgische rechtbank worden ingeleid, 51% voor een vrederechter gebracht worden, en dat van alle strafzaken meer dan 74% behandeld wordt door de politierechtbanken. Deze cijfers bewijzen het uitzonderlijke belang van de nabijheidsgerechten, waarop nochtans al te vaak wordt neergekeken alsof het weinig belangrijke rechtbanken zijn.

Het Koninklijk Verbond van de Vrede- en Politierichters vzw verenigt meer dan 60% van alle effectieve vrederechters en rechters in de politierechtbank en beschikt zodoende over een onbetwistbare representativiteit.

In het licht van de recente federale parlementsverkiezingen, maakt het Koninklijk Verbond van de Vrede- en Politierichters aan de politieke wereld haar wensen kenbaar over de maatregelen die tijdens de komende legislatuur dienen genomen te worden.

I. DE HERTEKENING VAN HET GERECHTELIJK LANDSCHAP.

I.A. BEHOUD VAN HET AKKOORD BEREIKT IN DE ATOMIUMOVERLEG MET VOLGENDE PRECISERINGEN.

Ook al beantwoordt het akkoord van de Atomiumoverleggroep dat in de marge van het Parlement werd onderhandeld en waarover een regeerakkoord werd gesloten op 21 april laatstleden, niet geheel aan de desiderata van het Verbond, toch is het een goed compromis waarvan het Verbond het behoud voorstelt en in het bijzonder het niet integreren van de nabijheidsrechtbanken in een “grote rechtbank”, integratie waarvan de Hoge Raad voor de Justitie in haar advies van 29 september 2009 stelde dat die *niets positiefs lijkt te zullen bijbrengen voor een goede rechtsbedeling*.¹

¹ Advies van 29 september 2009 van de Hoge Raad voor de Justitie over de oriëntatienota “het gerechtelijk landschap – naar een nieuwe architectuur voor justitie” van de minister van justitie, p. 8

Het Verbond vraagt evenwel dat volgende elementen daaraan toegevoegd zouden worden:

1. **behoud van de benoeming van de vrederechters in hun kanton** met slechts een territoriale mobiliteit georganiseerd op het niveau van de beheerseenheid. Het Verbond, is ervan overtuigd dat de persoonlijke band van de vrederechter met zijn kanton de sleutel is tot de efficiëntie van de vredegerechten. Dit is ook het standpunt van de centrale werkgroep voor het hertekenen van de rechterlijke organisatie in zijn *standpunt* van 10 maart 2010²;
2. de arrondissementele beheerseenheid beslist met eenparigheid van stemmen en bij gebreke daarvan beslist de Voorzitter-beheerder³.

I.B. ONDERGESCHIKT, IN HET AKKOORD VAN DE ATOMIUMOVERLEGGROEP AANGEPAST ZOU WORDEN.

Indien de nieuwe politieke meerderheid zou beslissen het akkoord van de Atomiumoverleggroep aan te passen, stelt het Verbond de volgende wijzigingen voor:

1. **organisatie van de beheerseenheid op het niveau van ressort** (hoven van beroep) teneinde de kosten te drukken en de efficiëntie te verhogen;
2. organisatie van de vrederechters en rechters in de politierechtbank in een gezamenlijke eenheid die verschilt van de eenheid van de overige gerechtelijke niveaus. Het Verbond verwijst hiervoor naar haar nota getiteld « **Voorstel voor een moderne en efficiënte autonomie van de vrederechters en rechters in de politierechtbank** » van 6 november 2009, meegedeeld in het kader van de onderhandelingen in de Atomiumoverleggroep.

II. MAATREGELEN VOOR DE BEVEILIGING VAN DE VREDEGERECHTEN EN DE POLITIERECHTBANKEN.

De verschrikkelijke feiten van 3 juni laatstleden op het vredegerecht van het 4de kanton te Brussel plaatsten het probleem van de veiligheid op de vredegerechten en politierechtbanken brutaal in het centrum van de belangstelling.

De nabijheidsrechtbanken, en voornamelijk de vredegerechten, weigeren zich terug te trekken in gecentraliseerde beveiligde gebouwen. Het behoort immers tot hun wezen dat zij dicht bij de burger staan en dus ook fysiek aanwezig zijn in hun kanton. De vrederechters en rechters in de politierechtbank stellen voor dat de situatie van elke van hun rechtbanken geval per geval wordt bekeken en dat de nodige uitrusting wordt geïnstalleerd in functie van elke concrete situatie. Niettemin kunnen reeds volgende maatregelen voorgesteld worden:

² Standpunt 10 maart 2010 van de Centrale Werkgroep voor het Hertekenen van de Rechterlijke Organisatie met betrekking tot de discussiepunten binnen de Atomiumgroep over het beheersmodel op het niveau van de eerste aanleg, p. 5

³ Zie hierover het standpunt 10 maart 2010 van de Centrale Werkgroep voor het Hertekenen van de Rechterlijke Organisatie met betrekking tot de discussiepunten binnen de Atomiumgroep over het beheersmodel op het niveau van de eerste aanleg, p. 3

1. plaatsing van **beveiligingscamera's** aan de ingang van de gebouwen;
2. invoering van een **urgentieprocedure** (alarmknop, snelle interventie van de politie in noodgevallen);
3. een **versterkt onthaal** tijdens de zittingen (Het Verbond doet voorstellen om daarvoor tijd vrij te maken voor het personeel; zie punten III. 2 en III. 3);
4. in welbepaalde gevallen: plaatsing van een metaaldetector en aanwezigheid van politie.

III. DIVERSE MAATREGELEN SPECIFIEK VOOR DE VREDEGERECHTEN EN DE POLITIERECHTBANKEN.

Met het oog op de verbetering van de werking van de vrederechters en de politierechtbanken in het uitsluitende voordeel van de rechtzoekende stelt het Verbond de volgende maatregelen voor:

1. **publicatie van de vacante plaatsen** van de magistraat vanaf het moment dat de vacature bekend is en versnelling van de benoemingsprocedure. De huidige politiek die de publicatie van vacante plaatsen uitstelt heeft een nefast effect, voornamelijk bij de vrederechters, die immers de enige rechter in hun jurisdictie zijn: de plaatsvervangende rechters dienen dan het werk op te vangen...;
2. **invoering van een enig griffierecht** bij de inleiding van de procedure. Daardoor kan een lastige boekhouding vermeden worden telkens er voor amper een paar euros kopies worden besteld ⁴;
3. verzending van de zeer omvangrijke **post langs elektronische weg**, voorgesteld onder meer door de Post zelf;
4. invoering van een **dwingende regel van territoriale bevoegdheid van de vrederechter van de woonplaats van de verweerder** behoudens een paar specifieke uitzonderingen (bvb. ligging van het onroerend goed in huurzaken en zaken van erfdienstbaarheden enz.). Dit verschaft de minst begoeden en de zwaksten uit de samenleving een makkelijkere toegang tot de justitie en zorgt voor een spreiding en dus gelijkmatigere verdeling van de werklast tussen de vrederechters onderling;
5. invoering van een **dwingende regel van territoriale bevoegdheid van de politierechtbanken van de plaats van het verkeersongeval**, behalve voor regresvorderingen door verzekeringsmaatschappijen tegen de chauffeur. Dit zal vooral voor een aanzienlijke ontlasting van de politierechtbank van Brussel zorgen die momenteel een abnormaal hoog aantal zaken te behandelen krijgt die voor haar worden ingeleid op basis van de maatschappelijke zetel van de verzekeringsmaatschappij;
6. **concentratie van alle bevoegdheden aangaande onbekwamen** bij de vrederechter. De voorlopige bewindvoering geldt als referentiestatuut voor meerderjarige onbekwamen. De andere onbekwaamheidsstatuten dienen geüniformiseerd te worden op basis van de voorlopige bewindvoering, en voor de vereenvoudiging van het systeem dient het geheel van de onbekwaamheidsstatuten toegewezen te worden aan de vrederechter, die hun natuurlijke rechter is;

⁴ zie de aanbeveling 2008/1 van 31 januari 2008 van de Hoge Raad voor de Justitie betreffende de controle op het financiële beheer van de griffies

7. de vrederechters blijven er, om de redenen die reeds meermaals werden aangehaald, onder meer in de nota « Familiale geschillen », rotsvast van overtuigd dat het meest efficiënte niveau voor de beslechting van geschillen aangaande **voorlopige maatregelen tussen echtgenoten** het niveau van de vrederechter is. De vrederechters zijn nog steeds bereid dit contentieux op te nemen in het verlengde van hun huidige bevoegdheid inzake dringende en voorlopige maatregelen, ook wel « 223 » genoemd.

IV. DIVERSE MAATREGELEN.

Het Verbond stelt bovendien de volgende maatregelen voor:

1. **modernisering van de informatisering van de Justitie.** Het is evident dat de efficiëntie van de Justitie aanzienlijk kan verbeterd worden door een doorgedreven informatisering van de diensten. Daarvoor zijn geen revolutionaire hervormingen nodig: door de bestaande systemen aan te passen aan de huidige buretica-standaarden en de verschillende databanken onderling te verbinden kan reeds grote vooruitgang geboekt worden;
2. **veralgemening van de «JUSTPAX»-studie** die uitgevoerd werd door de Commissie ter Modernisering van de Rechterlijke Orde. Deze studie, die tot nu toe enkel uitgevoerd werd bij de vredegerechten, poogt een idee te geven over de kostprijs van de gerechtelijke producten. Zij geeft niet alleen een beeld van de kost van de entiteiten die de gerechtelijke overheden meer en meer alleen zullen moeten beheren, maar ook over de kostprijs van de nieuwe en steeds complexere procedures die de wetgever bedenkt;
3. Het Verbond is vragende partij voor de snelle **invoering van een werklastmeting**, die een onmisbaar instrument is voor de goede werking van de rechterlijke orde na de hervormingen. Het Verbond stelt voor deze meting zo snel mogelijk door te voeren bij de vredegerechten. Een implementatie van het systeem kan zeer gemakkelijk in de vredegerechten die reeds hebben meegewerkt aan de voormelde «JUSTPAX»-studie. Deze vredegerechten hebben reeds bijgedragen tot het succes van de studie en een groot deel van de gegevens die nodig zijn voor de werklastmeting zijn het kader van «JUSTPAX» reeds beschikbaar geworden;
4. automatische en niet louter symbolische bezoldiging van alle **plaatsvervangende rechters** per zitting waarin zij gezeteld hebben. Bovendien dient het gebruik van de plaatsvervangers door de titularissen strikter geregeld te worden. Naast het feit dat het vrij evident is dat een werkprestatie vergoed wordt, is deze maatregel van aard iedere (schijn van) afhankelijkheid van de plaatsvervanger uit te sluiten enerzijds, en het misbruik van het inzetten van plaatsvervangers te vermijden anderzijds. De kostprijs van deze maatregel zal zeer beperkt zijn in vergelijking met deze van de aanwerving van professionele magistraten;
5. wederinvoering van de laatste **driejaarlijkse verhoging** van de bezoldiging van de vrederechters en de rechters in de politierechtbank die hen ontnomen werd bij de wet van 27 december 2002 tot wijziging, wat de

wedden van de magistraten van de Rechterlijke Orde betreft, van het
Gerechtigd Wetboek.

Brussel, 7 juli 2010